

Легенда про керманича

Віра Вовк

На верхах голосили трембіти, і Марковому батькові зложили на лаві долоні навхрест. Не треба було нікого просити; сусідки заводили, як вітер у грубі, а Калина, Маркова неня, ломила руки над небіжчиком:

— То ж то я діждалася доленьки, Іванку, від тебе! Хто буде тепер господарем у хаті? Хто заробить на дрібні діти? Вже з тобою в хаті не доставало: ні на постолі, ні на сало. Тепер вже й на чорний хліб не стане. — І вдесьте вона жалувалася добрим людям:

— Так нам та несамовита ріка догодила!

— Не одного Греджин проковтне. Лукавий закрут!

— Найкращий керманич не всокотиться!

Поховали Маркового дедю в смерековій домовині, поспівали "Со светими упокой" і порозходилися до хат. День був дощистий, ріка в долині металася, як люта змія. Вікна Калининої хати позаходили парою, а Калина втирала щораз порепаними руками червоні повіки. Діти, яких завжди було повно в хаті, позалазили за піч, тільки Марко, тепер дванадцятирічний ґазда, зашився в куток під мисником.

— Вже нема деді... — думав він заєдно. — Як буде тепер? Прийде щось зовсім нове, але що?

Спершу прийшла ніч. Калина сиділа при запаленій свічці зажурена, слаба. Заки засіріло, хтось застукав у двері:

— Відчини, Калино! — Калина метнулася до дверей, і в хату зайшов тяжким кроком її брат, Юрко. Почав озиратися і побачив Марка.

— Він ще дитина, Юрку, — боязко озвалася Калина.

— Яка там дитина — парубок! Хтось же мусить заробити на тебе й на діти! Ходім, Марку.

Марко вийшов за Юрком. У сінях Калина захлипала, що він "сарака", а світанок був холодний, аж до кости добирався. Але вгорі над ялицями світилися зорі, як бджоли, що вилетіли з вулика.

— Ти вже був на дарабі? — спитав Юрко.

— Був... з дедьом, — відповів Марко.

— Будеш тепер дедю заступати. — Ішли мовчки верхом гори, потім почали спускатися плаєм над ріку. Почулися перегукування легінів; вже можна було розрізнити їх між деревами, як в'язали сильними руками колоду до колоди, сплав до сплаву.

— Ходи помагати, Марку! — кликнув хтось, і Марко підбіг, але його промерзлі руки не могли принести легіням великого хисту.

— Дивися, яка цяця, які в нього білі долоні!

— Коло мами за грубою сиділо і голубці зі салом заїдало!

— Краще б йому паничиком жити, як легінем на дарабах, — кепкували парубки.

— Залишіть хлопця! Ходи на дарабу, Марку. Твоє весло тут коло керманича. Уважай, що він каже, і сокотись!

Юрко не панькався з Марком. Може, й справді Калина розпестила хлопця, — думав.

Марко взяв своє весло. Долоня не могла ще обхопити його довкола. Як він буде веслувати? Щоб піднести весло, він мусів налягати на нього цілим тілом.

— Матінко Божа, Господоньку мій! — молився хлопчина.

— Гей! — понеслося лісами, і дарабу відбили від берега. Черемош повився, як зелена гадюка, тільки піни піднеслися берегами.

— Ісусе, місяцю срібненький! — Марко обхопив весло двома руками і припер до себе. Ніколи йому не здавалося, що Черемош такий біснуватий.

— Сокотись! — понісся голос керманича. Білі камені летіли, як на крилах, дарабі назустріч.

— Піднеси весло, Марку! — Дараба закрутила півколо і помчала, як хвостата зоря. Бігли ліси на верхах, села, розпорошені в надбережних садах, лупакові скелі, хитрі закрути, водоспади, як бинди. Вже й Сокільське минуло (без "гайтача", слава Богу), а ріка вилася красно до сонця, що зійшло над буками.

— Мама готує сніданок... деді вже нема... — сльози дусили хлопця. А легіні підсвистували собі під чорним вусом і перекликувалися. Нараз усе замовкло: кожний нагострив зір і зайняв своє місце. Та сива скеля, те круте плесо під нею, то — Греджин. Здавалося, що летять стрімголов у нечистого крутіж!

— Ісусе, сонічко ясне!

І сталося те гаряче бажане, що сповняється тільки дуже чистим, дуже простим душам:

— Я тут, — каже Ісус при кермі, і Його лагідні очі палають так мирно, як ладан у церкві. — Не бійся; Я — твій керманич.

— Піднеси весло-о! — Хлопець підніс його, повний віри. Чорне плесо зникло за дарабою. Тоді він почув себе дужим, як дзвіниця, і почав перекликуватися з легінями.